19. 2. 2003

ID: 21128

Držba

Podstata nakládání s věcí není jen v jejím fyzickém ovládání. Fyzické ovládání je jen jedním z možných způsobů nakládání s věcí, a to již proto, že některé věci fyzicky držet nelze. Záleží tedy na objektivním společenském posouzení, zda někdo – s ohledem na zvyklosti, zkušenosti a obecné názory – nakládá s věcí.

Podstata nakládání s věcí není jen v jejím fyzickém ovládání. Fyzické ovládání je jen jedním z možných způsobů nakládání s věcí, a to již proto, že některé věci fyzicky držet nelze. Záleží tedy na objektivním společenském posouzení, zda někdo – s ohledem na zvyklosti, zkušenosti a obecné názory – nakládá s věcí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 2302/2000, ze dne 12.9.2002)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci žalobkyně Š. Š., zastoupené advokátem, proti žalované M. Ř., zastoupené advokátem, o určení vlastnictví, vedené u Okresního soudu Praha-západ pod sp. zn. 6 C 104/98, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 17. května 2000, č. j. 26 Co 625/99-89, tak, že rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 17. května 2000, č. j. 26 Co 625/99-89, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 17. května 2000, č. j. 26 Co 625/99-89, potvrdil rozsudek Okresního soudu Praha-západ (dále jen „soudu prvního stupně“) ze dne 22. dubna 1999, č.j. 6 C 1047/98-54, v napadených výrocích I. a III., kterými byla zamítnuta žaloba na určení, že žalobkyně je vlastnicí pozemku parc. č. 184/4 o výměře 119 m2 v kat. území V., a dále rozhodnuto o nákladech řízení. Výrokem II. rozsudku soudu prvního stupně ve znění opravného usnesení z 11. 10. 1999, č. j. 6 C 1047/98-82, bylo zastaveno řízení o vzájemné žalobě, kterou se žalovaná domáhala určení, že „vlastnické právo žalobkyně na vlastnictví pozemku číslo parc. č. 71/3 dle platných katastrálních map nebylo nikdy zpochybněno, aby žalobkyni bylo uloženo, aby neprodleně přestala užívat pozemek č. parc. 184/4 a část pozemku č. 71/4 a umožnila majitelce na tyto pozemky přístup a odstranila nepovolené stavby z cizích pozemků“. Odvolací soud rozhodl dále o nákladech odvolacího řízení a proti svému rozsudku připustil dovolání.

Odvolací soud převzal zjištění soudu prvního stupně, že žalovaná prodala pozemek parc. č. 71/3 v kat. ú. V. (vznikl oddělením z pozemku parc. č. 71/1) v roce 1982 manželům J., kteří ho pak prodali v roce 1987 rodičům žalobkyně M. a M. Š. Ti postavili oplocení zakoupeného pozemku tak, že k němu připlotili i část pozemku parc. č. 176/1 (původně č. 184/1), který je vlastnictvím žalované a byl tehdy v užívání JZD. Takto oplocený pozemek nerušeně užívali rodiče žalobkyně do roku 1991, stejně jako nadále nejprve žalobkyně a její sestra J. Š., které nabyly spoluvlastnictví k pozemku parc. č. 71/3 dědictvím po otci v roce 1991, od roku 1994 žalobkyně jako výlučná vlastnice, když jí sestra spoluvlastnický podíl k pozemku darovala. Teprve v roce 1995 žalovaná upozornila žalobkyni, že

užívá část jejího pozemku č. 176/1, která byla vymezena geometrickým plánem jako pozemek parc. č. 184/4. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že žalobkyně by mohla nabýt vlastnictví k tomuto pozemku jen vydržením podle § 130 ObčZ, avšak nebyla prokázána oprávněná držba tohoto pozemku žalobkyní a jejími právními předchůdci po vydržecí dobu 10 let, tj. v letech 1985-1995. Oprávněnými držiteli předmětného pozemku byli totiž jen žalobkyně, její sestra a rodiče od roku 1987. Zatímco soud prvního stupně dospěl k závěru, že držba tohoto pozemků manžely J. nevznikla vůbec, a pokud ano, byla už v roce 1984 přerušena, tím, že od tohoto roku neužívali ani pozemek parc. č. 71/3, ztotožnil se odvolací soud jen s posledně uvedeným závěrem. Podle odvolacího soudu jestliže je držba v § 129 odst. l ObčZ vymezena tak, že jde o nakládání s věcí jako s vlastní, to znamená faktické ovládání věci s úmyslem mít ji pro sebe, pak stav, kdy někdo ponechá věc ladem - manželé J. se nejpozději od roku 1984 o pozemek parc. č. 73/1 nezajímali, nechodili tam a nevykonávali na něm žádnou činnost - nelze za její faktické ovládání považovat. To platí u pozemků tím spíš, že si nelze představit jejich ovládání jinak než užívání, tzn. výkon určité pravidelné činnosti, která může být různého druhu, ale musí se pozemku bezprostředně týkat. Právě pro výklad pojmu držby pozemku jako faktického ovládání věci připustil odvolací soud dovolání s tím, že není v judikatuře vyšších soudů dosud řešen.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Považuje za nesprávný závěr odvolacího soudu, že vlastnictví k pozemku parc. č. 184/4 nevydržela proto, že držba tohoto pozemku manžely J. zanikla už v roce 1984 tím, že pozemek nechali ležet ladem. Podle žalobkyně je držbou pozemku nejen jeho faktické užívání, ale také braní plodů a užitků, právo tyto plody a užitky nebrat a pozemek neobdělávat. Výklad držby odvolacího soudu by v důsledku znamenal, že k přerušení držby pozemku by docházelo vždy, jakmile by držitel přestal pozemek užívat, a to i po krátkou dobu. Žalobkyně navrhla, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a věc byla tomuto soudu vrácena k dalšímu řízení.

Žalovaná považuje za správný závěr odvolacího soudu, že k vydržení vlastnického práva k pozemku parc. č. 184/4 nedošlo a zdůrazňuje, že manželé J. se držby pozemku parc. 184/4 vůbec neuchopili. Žalovaná navrhla, aby dovolání bylo zamítnuto.

Nejvyšší soud provedl řízení o dovolání podle části dvanácté, hlavy deset, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb. podle procesních předpisů platných k 31. 12. 2000, t. j. podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění novely provedené zákonem č. 30/2000 Sb. (dále jen „OSŘ“).

Po zjištění, že přípustné dovolání bylo podáno včas řádně zastoupenou účastnicí řízení, že v řízení nedošlo k vadám vyjmenovaným v § 237 odst. l OSŘ ani jiným vadám, které by měly za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, přezkoumal rozsudek odvolacího soudu podle dovolatelkou uplatněného dovolacího důvodu, tedy zda je správný závěr odvolacího soudu, že držba pozemku parc. č. 184/4 manžely J. byla „přerušena“ , resp. zanikla tím, že pozemek nechali ležet ladem. Dovolací soud považuje za nutné na tomto místě uvést, že je takto vymezeným dovolacím důvodem vázán a nemůže se zabývat otázkou vzniku držby tohoto pozemku manžely J., neboť odvolací soud vycházel z toho, že jim držba tohoto pozemku vznikla.

Podle § 132a odst. l ObčZ ve znění novely provedené zákonem č. 131/1982 Sb., tj. ObčZ účinného v době, kdy mělo k zániku držby dojít, kdo s věcí zachází jako se svou a je se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že mu věc patří, má – pokud není stanoveno jinak – obdobná práva jako

vlastník. Pokud odvolací soud vycházel z § 129 odst. 1 ObčZ ve znění novely provedené zákonem č. 509/1991 Sb., který stanoví, že držitelem je ten, kdo s věcí nakládá jako s vlastní nebo vykonává právo sám pro sebe, pak pojmové znaky držby jsou vymezeny v obou úpravách stejně a samo o sobě by použití nesprávného předpisu nemohlo mít vliv na správnost rozhodnutí ve věci.

Držba věci předpokládá vůli (animus possidendi) a faktické ovládání věci (corpus possessionis). Držební vůle je vůle držet věc pro sebe a svým jménem, tedy nakládat s ní jako s vlastní, a corpus possessionis představuje nakládání s věcí. Podstata tohoto nakládání (corpus) není jen v jejím fyzickém ovládání. Corpus possessionis má ten, kdo vstupuje ohledně věci do takových společenských vztahů, které jsou obecně považovány za projev právní moci nad věcí, tedy „za nakládání s věcí“. To je samozřejmě ten, kdo věc fyzicky ovládá a má ji pro sebe. Fyzické ovládání je však jen jedním z možných způsobů nakládání s věcí, a to již proto, že některé věci (např. nemovitosti) prostě fyzicky držet nelze. Záleží tedy na objektivním společenském posouzení, zda někdo – s ohledem na zvyklosti, zkušenosti a obecné názory – nakládá s věcí. To je zjevné zejména u pozemků; držitel na pozemek nemusí celá léta vstoupit, může jej nechat ladem, a přesto, pokud se jeho držby nechopí někdo jiný, zůstává držitelem nemovitosti.

Pokud tedy odvolací soud dospěl k závěru, že držba pozemku zaniká tím, že držitel nechá pozemek ležet ladem, a proto nelze uvažovat o započitatelné držbě právních předchůdců žalobkyně v době od roku 1985 do roku 1987 po vydržecí dobu, která by měla běžet v letech 1985-1995, jde o nesprávný právní závěr, který měl za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Rozsudek odvolacího soudu byl proto zrušen a věc byla tomuto soudu vrácena k dalšímu řízení (§ 243d odst. 1 a 2 OSŘ).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Zastavení exekuce
- Majetková podstata (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody zaměstnancem
- Náklady řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Zajištění dluhu (exkluzivně pro předplatitele)
- Způsobilost být účastníkem řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody
- Katastr nemovitostí
- Insolvence a SJM
- Vedlejší účastník